

Bildande av kulturreseptat Sandvikens fiskeläge, Ulvön 10:1, Nätra sn, Örnköldsviks kn, Västernorrlands län

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar att förklara Sandvikens fiskeläge, Ulvön 10:1, som kulturreseptat. Reseptatets gräns anges på bifogad karta, bilaga 1. Reseptatets namn skall vara Sandvikens fiskeläge.

Beslutet har tagits med stöd av 7 kap 9 § miljöbalken (SFS 1999:808).

BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER

A. Inskränkningar gentemot sakägare i rätten att använda mark- och vattenområden

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken (1998:808) att följande inskränkningar – utöver vad som följer av lagar och förordningar - skall gälla gentemot sakägare att använda markområdet.

Inom reseptatet är det förbjudet:

1. att använda byggnadsmaterial och metoder som påverkar byggnadernas kulturhistoriska värde på ett negativt sätt
2. att måla om byggnadernas exteriörer med andra kulörer och färgtyper än de som anvisas i gällande skötselplan
3. att uppföra större master och antenner eller liknande inom reseptatsområdet
4. att försumma byggnadernas underhåll så att de förfaller
5. att plantera träd och buskar som inte är förenligt med reseptatets skötsel
6. att sprida bekämpningsmedel eller gödsel
7. att anlägga planteringar av grönsaker, bär eller blommor
8. att dra fram permanent mark- eller luftledning samt uppföra staket, stängsel, hägnad eller plank
9. att låta markområdet förfalla

Vidare är det utan tillstånd från länsstyrelsen förbjudet:

10. att bygga om, till eller på annat sätt förändra byggnader utvändigt
11. att asfaltera, stenlägga eller på annat sätt hårdgöra markytor
12. att bygga om eller på annat sätt förändra befintliga vägar och stigar
13. att anlägga vägar, stigar, parkeringsplatser och andra platser för gemensamma ändamål
14. att schakta, fylla eller på annat sätt förändra markens höjdläge
15. att riva eller flytta byggnader

16. att uppföra nya byggnader, byggnadsverk eller andra anläggningar
17. att framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg
18. att anbringa tavla eller skylt
19. att avverka träd och buskar

Länsstyrelsen får enligt miljöbalken 7 kap. 7 § andra stycket meddela dispans från ovanstående föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Tillstånd krävs inte för åtgärder som helt är i överensstämmelse med gällande skötselplan.

Vid uppkommet fel eller avbrott på elledningar äger nätägaren rätt att, utan hinder av föreskrifterna A14, A17 och A19, utföra nödvändiga åtgärder för att avhjälpa ev fel. Åtgärder i samband med underhåll och ombyggnad av befintligt elnät får ske utan hinder av föreskrifterna A14, A17 och A19 efter att anmälan gjorts och samråd skett med länsstyrelsen.

Bestämmelserna enligt ovan utgör inte hinder för åtgärder i överensstämmelse med officialservitut för stamfastigheterna att vintertid upplägga skogsprodukter på områdets strand, dock att dessa skall vara bortförda och stranden uppensad före den 1 juni årligen.

B. Förpliktelser att tåla intrång

Länsstyrelsen föreskriver med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken att sakägare skall tåla följande intrång:

1. utmärkning av reservatet
2. uppsättning av informationsskyltar
3. rätt för besökare att beträda all mark
4. anläggningar för besökande, t ex parkeringsplatser
5. skötsel av byggnader och mark enligt gällande skötselplan
6. dokumentation och uppföljning av vidtagna åtgärder

C. Ordningsföreskrifter

Länsstyrelsen föreskriver med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken att följande ordningsföreskrifter skall gälla gentemot allmänheten.

Inom reservatet är det förbjudet:

1. att framföra motordrivna fordon, rida eller cykla annat än på befintlig väg
2. att parkera fordon m m på annat än anvisade platser
3. att tälta och göra upp eld annat än på anvisad plats
4. att göra åverkan på byggnader
5. att gräva upp eller plocka växter (bär och matsvamp får dock plockas)

SYFTE

Syftet med kulturreseptatet är att skydda, bevara och informera om en kulturhistoriskt präglad miljö med kontinuitet från 1700-talets fiskemiljö fram till vår tids semesteranläggning som startades i MoDo:s regi på 1940-talet. Genom att värna miljöns kulturhistoriska värden ges även goda förutsättningar till en varsam utveckling av miljön. Genom att skydda naturlandskapet och dess biologiska värden och bebyggelsen bevaras de förutsättningar som vittnar om miljöns kulturhistoriska sammanhang. Ett vidare syfte är att bevara fiskelägets nuvarande funktion som rekreatiionsplats för allmänheten.

Syftet ska uppnås genom:

- att bedriva skötsel på ett sådant sätt att kulturhistoriska lämningar och spår tydliggörs och bevaras. Detta ska åstadkommas genom antikvariskt underhåll av byggnaderna och att de tidigare öppna ytorna inom området, t ex kring kokhus, sjöbodar och den gamla gistvallen, hålls öppna genom röjning och slätterhäv.
- att ge goda förutsättningar för fortlevnaden av den lågväxta torrängsvegetationen som är representativ för fiskelägen i Höga Kustenområdet.
- att på ett pedagogiskt sätt informera om hur ett fjärrfiskeläge fungerade och om de kultur- och naturvärden som finns i området.

ADMINISTRATIVA DATA

Län: Västernorrlands län

Socken: Nätra

Kommun: Örnsköldsvik

Läge: x-koord 1645943 y-koord 6998775

Ekonomisk karta: 18I 9j

Areal: 239 850 m²

Fastighet: Ulvön 10:1

Markägare: MoDo Semesterstiftelse, C/o Holmen AB, 891 80 Örnsköldsvik

Planbestämmelser: UNESCO världsarv, riksintresse för kulturmiljövården, naturvården och friluftslivet, skydd för landskapsbilden (Naturvårdslagen § 19, 680917 i sin äldre lydelse).

Tillsyn: Länsstyrelsen förvaltar reservatet och är operativ tillsynsmyndighet.

Gränsmarkering: Gränsmarkeringen skall följa svensk standard, SIS 03 15 22.

Utmärkning av gränser bör ses över var femte år. Länsstyrelsen ansvarar för detta.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Initiativet till bildandet av kulturreseptat Sandvikens fiskeläge har tagits av länsstyrelsen. En kulturhistorisk utredning genomfördes 2003. Som bakgrund till utredningen ligger bl a en bebyggelseinventering samt en naturinventering med biologisk inriktning.

Samråd har förts med Örnsköldsviks kommun och Läns museet Västernorrland som inte redovisat någon erinran mot beslutet.

Samtliga berörda sakägare (se lista s 6) har mottagit länsstyrelsens föreläggande om yttrande över beslutsförslaget till reservatsbildning. Av dessa har en sakägare ej inkommit med något yttrande inom fastställd tid. Lena Olsson, som representerar de tre ägarna av fastigheten Ulvön 2:4, har önskemål om att även fortsättningsvis kunna lägga upp skogsprodukter på strandområdet under vintertid. Rättigheten som regleras i ett servitut kommer även fortsättningsvis att gälla och finns även beskriven i sista stycket under punkten A. "Inskränkningar gentemot sakägare i rätten att använda mark- och vattenområden". Lena Olsson menar vidare att ägarna till Ulvön 2:4 inte har behov av att upprätthålla vägen mellan Nyåkersmyra och Sandvikshamn som permanent bilväg och att ägarna inte ser några hinder för att Ulvön 10:1 utnyttjar sin servitutsrätt att underhålla byns samfälliga vägar och ta kostnaderna för detta underhåll. Länsstyrelsen bedömer att denna fråga inte kan regleras i reservatsbeslutet.

Gränings Elnät Nord AB har i sitt yttrande påpekat att underhåll och felavhjälpning av ledningsnätet kan komma att kräva tyngre maskiner. Länsstyrelsen har beaktat detta krav och frågan regleras i näst sista stycket under punkten A. "Inskränkningar gentemot sakägare i rätten att använda mark- och vattenområden".

Samråd med Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet har skett, bl a vid ett sammanträde fredagen den 2 april 2004.

SKÄLEN FÖR BESLUT

De välbevarade husen och deras placering i landskapet tillsammans med de naturgivna och än idag oförändrade omgivningarna utgör tillsammans Sandvikens höga kulturhistoriska värde. Idag ligger husen en bit upp på land vilket är en tydlig effekt av landhöjningen. Det unika med Sandviken är att miljön är så välbevarad. Husen har till stor del fortfarande den enkla karaktär och det enhetliga utseende som de hade i slutet av 1700-talet. Även om Sandvikens topografiska läge avviker från många andra fiskelägen i Västernorrland så ger den välbevarade miljön intryck av att bäst överensstämmer med fiskelägenas utformning under fjärrfiskarnas tid. Även detta är unikt och viktigt att bevara för framtiden. En del av Höga Kustens övriga fiskelägen har varit permanent bebodda i större eller mindre omfattning från mitten av 1800-talet och till största delen har husen omvandlats till sommarstugor. Dessa fiskelägen har därför fått en mer "påkostad" och individuell utformning med rödmålade hus och ibland även med stängslade täppor. Sandvikens 1900-talshistoria som semesteranläggning för Mo och Domsjö

är också en viktig del av platsens intressanta kulturhistoriska bakgrund och är en förklaring till varför fiskeläget är så enhetligt och välbevarat.

Beslutet är i linje med Västernorrlands strategiska kulturmiljöprogram "Utsikt mot framtiden". Där utpekas "de maritima kulturmiljöerna" och "industrisamhällets kulturarv" som två av fyra prioriterade områden i länet. På grund av att dessa miljöer har en karaktär som kan vara svår att skydda med kulturminneslagens skyddsinstrument, framstod dessa två prioriterade områden som särskilt lämpliga för bildandet av kulturresevat. Beslutet stämmer även väl överens med de övergripande målen i kulturmiljöprogrammet samt två av de regionala miljö kvalitetsmålen, "Hav i balans" och "Levande kust och skärgård".

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut skall skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen **till länsstyrelsen**, postadress: Länsstyrelsen, Kultur- och naturavdelningen, 871 86 HÄRNÖSAND.

Skrivelsen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet. I skrivelsen skall Ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om Ni önskar ytterligare upplysningar, ta kontakt med Torbjörn Svaan telefon 0611-349215, fax 0611-349366.

ÖVRIGT

Beslutet skall kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Örnsköldsviks Allehanda och Tidningen Ångermanland.

I detta ärende har länsstyrelsens styrelse beslutat. I beslutet deltog landshövding Gerhard Larsson ordförande, samt ledamöterna Sten - Ove Danielsson, Kenneth Eriksson, Monica Fahlén, Elisabet Lassen, João Pinheiro, Birgitta Sellén, Thomas Lindstein och Inger Eriksson.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även avdelningschef Robert Olsson och rättschef Lars Nyberg deltagit.

Gerhard Larsson
landshövding

Torbjörn Svaan
antikvarie Kulturmiljö
sektionen

2005-02-17

Dnr 435-11760-04

Bilagor:

1. Ortofoto med reservatsgräns
2. Skötselplan med div kartor
3. Fastighetsägare och sakägare med fastighetsbeteckningar

Sändlista till sakägare (med delgivningskvitto):

MoDo Semesterstiftelse, C/o Holmen AB, 891 80 Örnsköldsvik

Fritz Wågberg, Norrbyn 367, 893 99 Ulvöhamn

Kerstin Agnetha Mariann Marcusson, Backgatan 4, 891 33 Örnsköldsvik

Lena Birgitta Bergström, Maningsvägen 12, 881 51 Sollefteå

Ulla Margareta Skantz, Åvägen 7, 891 51 Örnsköldsvik

Kopia till:

Statens fastighetsverk, Box 2263, 103 16 Stockholm

Riksantikvarieämbetet, kulturmiljöavdelningen, Box 5405, 114 84 Stockholm

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Lantmäterimyndigheten, Box 154, 871 23 Härnösand

Vägverket Region Mitt, Box 186, 871 24 Härnösand

Länsmuseet Västernorrland, Box 34, 871 21 Härnösand

Örnsköldsviks kommun, 891 88 Örnsköldsvik

Länsstyrelsens naturvårdsregister